

DİLDE, FİKİRDE, İŞTE BİRLİK TÜRK YURDU

D.387

ARALIK 2010 / CİLT 30 / Fiyatı: 6.00 TL

SAYI 280

*Atının ölümü
âlemin ölümüdür...*

uri Gürgür • Mehmet Macit • Özcan Yeniçeri • Orhan Kavuncu • Recep Kök
Aydın • Hilmi Demir • Necati Cemaloğlu • Fezullah Eroğlu • Mustafa Asım Mutlu
lüm Işıklar • Levent Bayraktar • Vedat Bilgin • Erhan Afyoncu • Mustafa Aksoy
Fahri Atasoy • M. Nihat Malkoç • Yücel Hacıoğlu • Ayşe D. Kuşçu
A. Filiz Avşar • Ömer Özcan

TÜRK YURDU

Türk Ocakları Genel Merkezi Aylık Yayın Organıdır.
Yerel Süreli Yayın • Basıldığı Tarih: 02.12.2010 • ISSN1300-2323
7. Devre, cilt 30 (62) Sayı: 280 (641) 99. Yıl

SAHİBİ

Galip TAMUR

(Türk Ocakları Basın, Yayın ve Eğit. Hiz. İşl. Adına)

GENEL YAYIN MÜDÜRÜ

Prof. Dr. M. Çağatay ÖZDEMİR

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Prof. Dr. Necmeddin SEFERCİOĞLU

YAYIN KURULU

Doç. Dr. Bahri ATA

Dr. Süleyman ERYİĞİT

Yrd. Doç. Dr. İbrahim ATABEY

Yücel HACALOĞLU

Dr. Fahri ATASOY

Doç. Dr. Yunus KOÇ

Yrd. Doç. Dr. Levent BAYRAKTAR

Ömer ÖZCAN

Ömer BEKEÇ

Yrd. Doç. Dr. Serdar SAĞLAM

Prof. Dr. Ali BİRİNCİ

Yrd. Doç. Dr. Yavuz KARTALIOĞLU

Galip ERDEM

Prof. Dr. Özcan YENİÇERİ

AKADEMİK DANIŞMA VE HAKEM KURULU

Prof. Dr. Ülker AKKUTAY (Gazi Ü.)

Prof. Dr. Şerif AKTAŞ (Gazi Ü.)

Prof. Dr. Mustafa ERKAL (İstanbul Ü.)

Prof. Dr. Feyzullah EROĞLU (Pamukkale Ü.)

Prof. Dr. Ali GÜLER (İzzet Baysal Ü.)

Prof. Dr. Ali Osman GÜNDOĞAN (Muğla Ü.)

Prof. Dr. Leyla KARAHAN (Gazi Ü.)

Prof. Dr. Bayram KODAMAN (S. D. Ü.)

Prof. Dr. Hasan ONAT (Ankara Ü.)

Prof. Dr. Nâzım H. POLAT (Gazi Ü.)

Prof. Dr. Mehmet ŞAHİNGÖZ (Gazi Ü.)

Prof. Dr. İsmail YAKIT (Akdeniz Ü.)

Prof. Dr. Bahaeddin YEDİYILDIZ (Hacettepe Ü.)

Prof. Dr. Dursun YILDIRIM (Hacettepe Ü.)

GENEL MERKEZ

Türk Ocağı Caddesi Prof. Dr. Osman Turan Sokağı Nu: 1 Balgat / ANKARA

Tel: 90(312) 284 35 90

İDARE YERİ

Sezenler Caddesi 4/12 Sıhhiye / ANKARA

Tel-Belgegeçer: 90(312) 229 69 74

YAZIŞMA ADRESİ

P.K. 429 Yenisehir / ANKARA

Elmek: turkyurdu@turkyurdu.com.tr

Türk Yurdu Web Sitesi: www.turkyurdu.com.tr

BÜRO: Yaşar GİRGIN

ABONELİK ve ABONELİK ÜCRETİ

Abonelik Ücreti, Türk Ocakları Basın, Yayın ve Eğitim Hizmetleri İşletmesi
Türk Yurdu 257311 numaralı posta çeki hesabına, yurt içi ve yurt dışı havalere
için de T.C. Ziraat Bankası Necatibey-ANKARA şubesi TR1500 0100 0795 0656
5463 5001 numaralı banka hesabına yatırılarak, P.K. 429 Yenisehir-ANKARA
adresine yahut elmek veya telefonla bilgi verilir.

YURT İÇİ: Yıllık Ferdi Abone 60 TL. / Yıllık Kurum ve Kuruluş Aboneliği 125 TL.

YURT DIŞI: Avrupa ülkeleri için yıllık 75 Euro / Diğer ülkeler için yıllık 100 Dolar

Yayınlanan yazıların muhtevasına ait sorumluluk yazarlarına aittir.

Yayınlanacak yazılar üzerinde yazardan müsaade alınarak gerekli

düzeltilmeler yapılabilir. Gönderilen yazılar yayınlansın

yayınlansın inada edilmez.

TÜRK OCAKLARI MERKEZ YÖNETİM KURULU

Genel Başkan: Nuri GÜRGÜR

Genel Başkan Yrd.: Efendi BARUTÇU

Genel Sekreter: Prof. Dr. Orhan KAVUNCU

Genel Muhasep: Galip TAMUR

Genel Sekreter Yrd.: Osman OKTAY

Genel Sekreter Yrd.: Yrd. Doç. Dr. Bülent AKSOY

Üye: Prof. Dr. Orhan ARSLAN

Üye: Prof. Dr. M. Çağatay ÖZDEMİR

Üye: Prof. Dr. Özcan YENİÇERİ

Üye: Kerim ÜNAL

Üye: Dr. Fahri ATASOY

DENETLEME KURULU

Başkan: Prof. Dr. Rasih DEMİRCİ

Raporör: Yrd. Doç. Dr. İbrahim ATABEY

Üye: Zafer SADIKOĞLU

TASARIM: www.hakkiuslu.com

DİZGİ: REPROTON LTD. ŞTİ. (0312) 384 78 51-52

BASKI: EVREN YAY. A.Ş. Tel: (0312) 615 54 54

Ankara Konya Devlet Yolu 29. km. Oğulbey/ANKARA

İNDEKİLER

AYIN YORUMU • Ayırarak Bütünleşmek Mümkün mü?

Nuri Gürgür 2

Örnek Büyükelçi Ecvet Tezcan'ı Yürekten Kutluyoruz

Mehmet Macit 5

TBMM Başkanı'nı Görevini Yapmaya Davet Ediyoruz 6

DÜŞÜNCELER • Halkıyla Savaşan Siyasetten Devletiyle

Savaşan Siyasete! • Özcan Yeniçeri 7

DEĞERLENDİRME • Türk Dünyası'nın 2010 Ajandası: İlişkiler

Kurumsallaşıyor • Orhan Kavuncu 10

DEĞERLENDİRME • Kriz Modelleri Kapsamında Türkiye

Ekonomisine Yönelik Stratejik Bir Değerlendirme

Recep Kök - Üzeyir Aydın 15

DEĞERLENDİRME • Tevhid-Şirk Diyalektiğinden Liberal ve

Sol Diyalektiğe • Hilmi Demir 29

DEĞERLENDİRME • Eğitim Uygulamalarına Farklı Bir Yaklaşım

Necati Cemaloğlu 33

Çağdaş Demokrasinin İki Yüzü • Feyzullah Eroğlu 37

SÖYLEŞİ • Doç. Dr. Nakış Karamağaralı: Türk Şehri Kazısı Ahlat,

Destek Bekliyor! • Mustafa Asım Mutlu - Müslüm Işıklar 42

Bir Düşünür ve Ahlakçı: Nurettin Topçu • Levent Bayraktar 52

PORTRE • Durmuş Hocaoğlu Özgeçmiş 55

PORTRE • Milliyetçi Bir Aydın: Durmuş Hocaoğlu • Vedat Bilgin 57

PORTRE • Türkiye Beynini Kaybetti • Erhan Afyoncu 58

PORTRE • Düşünen Beyin, Kanayan Vicdan: Durmuş Hocaoğlu

Mustafa Aksoy 60

PORTRE • Bir Muzdarip Milliyetçi Durmuş Hocaoğlu

Fahri Atasoy 65

PORTRE • 'Yerli Sokrates' Durmuş Hocaoğlu'nun Ardından...

M. Nihat Malkoç 66

PORTRE • Kerkük'ün Yiğit Evladı

Yücel Hacıoğlu 69

PORTRE • Prof. Dr. Mekki Şerif Başstav • Ayşe D. Kuşçu 71

GEZİ • Geçmişten Hatıralar ve Batum • A. Filiz Avşar 75

ARŞİVİMİZDEN SEÇMELER • Dr. Fethi Tevetoğlu'nun Ahmet

Hikmet Müftüoğlu Eseri Hakkında • Ömer Özcan 78

Türk Dünyasından Haberler 81

Türk Ocaklarından Haberler 83

Kurban Kesim Listesi 87

Dizin 89

BİR DÜŞÜNÜR VE AHLAKÇI: NURETTİN TOPÇU

LEVENT BAYRAKTAR*

Nurettin Topçu'yu Türk düşünce geleneği içerisinde konumlandırmak, onu anlamak ve kültürümüzün sürekliliğini kavramak açısından elzemdir. Düşünce, sanat ve bilim varlığını ortaya koymak ve gelişebilmek için bir zemine ve ortama ihtiyaç duyar. Bu yüzden bu alanlarda gelenekler oluşturabilmek, sürekliliği sağlamak bakımından hayati öneme sahiptir. Bir filozof ya da düşünürü gelenek içerisinde ele almak, onu ve düşüncesini kavramak açısından büyük bir kolaylık sağlar.

Topçu memleketimizde benzerlerine çok sık tesadüf edemediğimiz, hem Batı hem de Türk düşüncesi açısından değerlendirilmesi gereken otantik bir düşünür/filozof portresi çizer. Felsefe tarihi içerisinde yerleştirebileceğimiz bir tavır alış olduğu gibi, kültürel ve siyasi geleneklerimiz açısından da bir duruş ve tavır alışa sahiptir. Topçu düşüncesine bakıldığında, hem tarihsel devamlılık, hem de iç sistematik tutarlılık açısından felsefi bir model teşkil ettiği görülür. Fakat o; salt spekülâtif, kurgusal fikirleri inceleyen, işleyen ve savunan, deyim yerindeyse fildişi kulesine çekilmiş münzevi bir filozof değildir. Topçu, belki de pek az filozof ve düşünürüne nasip olacak şekilde, kültürü ile bütünleşebilmiş ve fikir ile aksiyon vahdetini temin edebilmiş bir dava adamı ve ahlak kahramanıdır.

Batı düşüncesi açısından incelendiğinde ilk akla gelen kaynakları arasında; Sokrates, Platon, Descartes, Kant, Rousseau, Bergson ve Blondel sayılabilir. Bütün bu filozoflardan yararlanarak ve onları şahsi terkinde eriterek kendi özgün felsefi kurgusunu inşa etmiştir. Topçu, felsefi tefekkürünü inşa ederken, filozofların görüşleri arasında, sadece kendisine yakın bulduklarından bir kolaj yapmış değildir. Batı geleneği içerisinde hem seçip benimsediği, hem de eleştirdiği görüşler çerçevesinde kendi özgün konumunu belirlemiştir. O aynı zamanda, felsefi kavram ve izmlerle de hesaplaşmıştır. Materyalizm, pozitivism, diyalektik materyalizm, anarşizm, konformizm, sosyolojizm gibi kavramları ve doktrinleri de incelemiş, bunları eleştirmek ve çıkmazlarını göstermek suretiyle, kendi felsefi tavır alış ve kurgusu çerçevesinde kullanmıştır.

Felsefeyi kavrayışı ve icra edişi itibarıyla anti-materyalist, anti-pozitivist olduğu söylenebileceği gibi; plüralist, spiritüalist, personalist ve egzistansiyalist bir aksiyon felsefesi anlayışı sergilediği de söylenebilir. Bu kadar çok izm çerçevesinde yorumlanabilecek olması dağınık ve tutarsız bir öğretilere sahip olduğu zannını uyandırmamalıdır. Zira Topçu'nun sistematizasyonunda bu izmler bir araya gelerek, anlamlı bir felsefi bütünlük sergilerler. Her şeyden önce

Topçu'ya göre realite; materyalizm, pozitivizm veya fenomenizm gibi ekollerin betimledikleri gibi maddi veya son tahlilde fiziki bir yapıya indirgenebilecek bir mahiyette değildir. Realite, maddi ve fizik süreçlerle özdeşleştirilemez ve onlarla tüketilemez. Dolayısıyla realite; hayat, ruh, mana ve maneviyat olarak tasnif edilebilecek olan ikinci bir varlık sebebiyle bütünleşmeli ve tamamlanmalıdır. Böylece niçin Topçu'nun felsefesinin anti-materyalist, anti-pozitivist, spiritalist bir aksiyon felsefesi olarak betimlenebileceği hususu bir parça aydınlanmış olur.

Nurettin Topçu'nun düşünür ve filozof kimliği birkaç boyutludur. Öncelikle felsefi formasyonu Batı eğitimi ve terminolojisi çerçevesinde teşekkül etmiştir. Batı düşünce ve felsefe gelenekleri içerisinde, batı için de değerli ve anlamlı olma adayı felsefi bir terkip yaratabilmiş ve şahsi damgasını taşıyan bir düşünce dönüşümü gerçekleştirebilmiştir. Aynı zamanda bunu Türk düşünce geleneği için ve onun içinde de başarılabildiği bir örnektir. Bu yanı sıra o, Türk düşünce hayatının yerli dinamikleri açısından da emsali pek sık rastlayamadığımız bir model teşkil etmektedir. Türk düşünce geleneği içerisinde; bir yandan tasavvuf ve felsefeyi buluşturmaya teşebbüs etmiş, bir yandan da siyasi düşünceler tarihimizin önemli bir yekûnunu teşkil eden Türkçülük, İslamcılık, Batıcılık gibi akımların içerisinde, Cemaatçi Milliyetçilik ya da Anadolu Milliyetçilik denilebilecek olan medeniyet kurgusunu benimsemiş ve savunmuştur. Anadolu diyerek ifade edilen bu doktrin; Anadolu'da bin yıllık İslam tecrübesinin yarattığı değerleri önce keşfedip fark etmeye, sonra da bunlardan ilham ve güç alarak örnek şahsı, toplumu, devleti ve insanlığı kurmayı hedeflemiştir.

Topçu'nun düşüncesi; ahlak merkezli bir felsefe kurgusu ve aynı zamanda, bir kültür ve medeniyet tasarımıdır. Ahlak, onun düşüncesinde sadece sistemin bir parçası olmaktan ibaret değildir. Onun düşünce dizgesinde; insan varlığı, bir ahlak varlığı ve ahlak kişisi, toplum, bir ahlak toplumu, devlet, bir ahlak devleti nihayet insanlık da ahlak nokta-i nazarından okunması ve inşa edilmesi gereken bir tasarımıdır. Bu bakımdan insan, toplum, devlet ve insanlık arasında tekâmül hedefi bakımından bir birlik söz konusudur. İnsanın olumlu değerlerle bütünleşmesi ve hayata geçirmesi, ahlak kişisi

olma yolunda olgunlaşması anlamına gelirken, aynı zamanda da değer-aksiyon bütünleşmesini ifade etmektedir. Nurettin Topçu düşüncesinde değer, aksiyonla birlikte ele alınır. Aksiyonu sıradan bir eylem ya da yapıp etmeden ayıran husus onun bir değeri gerçekleştirmeye yönelmiş, bilinçli ve kasıtlı bir insan eylemi olmasıdır. Dolayısıyla aksiyon, kaynağını insani bir değerde bulan, çıkar ve menfaat saiki ile girişilmemiş olan, hasbi duygularla, insanlık adına sergilenen ahlâkî eylem demektir.

Böylece aksiyon içinde olmakla özgür bir özne yani ahlak kişisi olmak arasında, vazgeçilmez karşılıklı diyalektik ilişkiler söz konusudur. İnsan özgürlüğü, özgür bir irade ile gerçekleştirilecek değeri seçebilmek, özgürce ona bağlanabilmek ve özgürce aksiyona döküp yaşamakla olanaklıdır. Dolayısıyla Topçu düşüncesinde değersizlik, değer tanımazlık bir değer olamaz. Değerlerin önünde nihilizm ve anarşizm nasıl bir engel teşkil ediyorsa, yozlaşmış, alışkanlığa dönüşmüş, mekanikleşmiş, içeriksizleşmiş, kabuk ve formdan ibaret kalmış deyim yerindeyse "değer cesetleri" olmuş değerler de aynı derecede bir engeldir ve aşılmalıdır. Topçu için bir ahlak kişisi olmanın veya aksiyon adamı olmanın temel ölçütü, insanın eylemlerini, Tanrı ile gerçekleştiriyormuşçasına eylemesidir. Böylece hak ve hakikat karşısında ve onun muhatabı olarak eylemek, bir yandan sorumlulukların en ağırının altına girmek anlamına gelebildiği gibi,

bir yandan da, değeri sırf değer olduğu için neredeyse mutlak bir hürriyetle savunmak gücü ve iradesi getirmektedir. Bunun belki de doğal bir sonucu olarak ortaya çıkan ahlak da, bir tarz kahramanlık ahlakı ve isyan ahlakı olarak tezahür etmektedir. Bu ahlakın toplumsal düzlemde yaşanması ile ahlak toplumu idealine doğru yaklaşmış olur. Ahlak toplumunun oluşumu tek tek fertlerin ahlaki şuurlarının kazanmaları ve egoist kaygılarından sıyrılarak değer adına ve değer bilinci ile davranışlarıyla sağlanabilir. Şüphesiz bu durum bir eğitim ve bilinçlenme sürecini gerektirir. Böylece ahlak kişinin aksiyonu, ahlak toplumu için temel motivasyonu ve temel örneği teşkil eder. Burada ahlak kişisinden ahlak toplumuna yükselmek, bir ütopya ya da ideal bir tasarım olarak yorumlanabilir ancak Topçu'ya ve Bergson ve Blondel gibi kaynaklarına göre ahlaki isyan, duruş veya aksiyon karşısında kayıtsız kalmak mümkün değildir. Bu kayıtsız kalamayı bazen model almak ve katılmak şeklinde, bazen de ona engel olmaya çalışmak şeklinde tezahür eder. Fakat her halükarda bir kere doğmuş olan aksiyon kendi mecrasında akmaya devam eder.

İnsanoğlunun yeryüzünde bulunuş gayesi önce bir ahlak kişisi olmak, ardından ahlak toplumu oluşturmak ve ahlak medeniyeti kurabilmektir. İnsanın kendisini kemal noktasında gerçekleştirebilmesi ancak biyolojik varlık tabakasının üzerine yükselerek, insani değerleri keşfetmesi ve onlara bağlanarak yaşaması ile yani ahlak kişisi olabilmesi ile mümkündür. Bireysel insan varlığının şahsiyet kazanması, ahlaki bir değerler manzumesine bağlanması ile ilişkilidir. İnsanoğlu türünün bir ferdi olarak değil de, o fert olarak davranmaya başladığında şahsiyet kazanır. Şahsiyet kazanmak; tabiat, toplum ve hayat karşısında hür olarak belirli seçimlerde bulunmak ve bunlar karşısında da sorumlu olmakla mümkündür. İnsan ferdinin, şahsiyet varlığına dönüşebilmesi için, bağlanacağı değerleri hür olarak seçebilmesi, yaşayabilmesi ve bunun sonucunda da, karşılaşılabileceği durumların hesabını verebilir olması yani sorumlu olması gerekir. Ahlak, insanın bilerek ve bilinçli olarak hareket ederken, eyleyen bağlı bulunduğu değerler sistemi veya değerler manzumesini ifade eder.

İnsanın, filozoflar tarafından çeşitli tarifleri

yapılmıştır. Bunlar arasında en bilindik olanları "düşünen canlı olmak", "konuşan canlı olmak" veya "gülen canlı olmak"tır. Bunlara ilave olarak "ahlaklı canlı olmak" veya "ahlaki değer sahibi olan canlı olmak" gibi tanımlar da yapılmıştır ya da yapılabilir. İşte Nurettin Topçu da, insan varlığını, bütün diğer özelliklerinin yanı sıra, temelde bir ahlak varlığı olarak ele alır. İnsan, ahlaki sayesinde canlılar içerisinde kendisine mahsus bir yer işgal eder. Biyolojik esaslara bağlı ve kayıtlı olmakla birlikte, bilinci ve iradesi sayesinde maddi ve biyolojik varlık katmanlarının üzerine yükselerek orada insani varlık düzenini inşa eder. İnsani varlık düzeninin temelinde, ahlaki değerler manzumesi yer alır. Aslında konuya bu cepheden yaklaşıldığında, insani varlık düzeni ve katmanı ile ahlaki düzen ve katmanın birbirine tekabül ettiği görülür. Zira evrensel bir ahlak olmaksızın, evrensel bir insani alan ve düzeyden bahsetmek mümkün değildir.

Ahlakın evrenselleştirilebilir olması, hakiki bir ahlak alanında olup olmadığımızın denetlenebileceği bir mihenk taşı gibidir. Bir ahlak kuramı ya da öğretisi istisnai durumlar sayıyor ya da insanı tanımlarken şu kavim ve şu dilleri konuşanlar diye ayrıcalıklar getiriyorsa, ortada ne evrenselleştirilebilir değerler manzumesi ne de ahlak yasası vardır. Nurettin Topçu'nun bu konuda rehberi Kant'tan yüzyıllar önce evrensel ahlak yasasını ifade eden "sen sana ne sanırsan ayruğa da onu san" diyen Yunus Emre'dir. Yani, "kendin için istediğini veya dilediğini bütün insanlık için de iste" prensibidir. Topçu'ya göre Yunus, bir ahlak kişisi ve bir ahlak kahramanıdır. Tıpkı "millet mistikleri" dediği öteki kahramanlar gibi. Bu kişiler onun diğer bir deyişi ile "ilim ve ahlakın velîleri"dirler.

Topçu için asıl olan, "ilim ve ahlakın velîleri" gibi yaşamaktır. İnsan ve İslam olarak yaşamak, ebedî kaidelerle yaşamaktır. Kâinatın nizamı, nasıl tabiat kanunları ile düzenlenmişse, insan denen küçük kâinatın nizamı da, kaidelerle bezenmiştir. Kaidesiz yaşayan, mesuliyet tanımayan insan, insanlar dünyasını yıkar ve yıkılır. Kaidesizlikle insanlık yıkılır. Ebedî kanunlara hürmet ve tâbiyetle yaşamak, mesuliyet mefkûresini aşk ve ihtiras ile benimsemek, hakiki insan olan müminin isteğidir.

* Yrd. Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Felsefe Grubu Eğitimi A.B.D.